

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 37/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného RIBÁR & PARTNERS, s. r. o., Halenárska 18A, Trnava, proti postupu a rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 5To/87/2017-464 z 2. novembra 2017 a postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Tdo/13/2020 zo 17. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Tdo/13/2020 zo 17. februára 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Tdo/13/2020 zo 17. februára 2021 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Tdo/13/2020 zo 17. februára 2021 **n e v y h o v u j e**.
5. V časti proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 5To/87/2017-464 z 2. novembra 2017 ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 46, čl. 47 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. a) a b) Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov v jeho trestnej veci, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho žiada od krajského a najvyššieho súdu spoločne a nerozdielne finančné zadostučinenie 10 000 eur.

II.

2. Rozsudkom okresného súdu z 28. júna 2017 bol sťažovateľ uznaný vinným za obzvlášť závažný zločin podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona (neoprávnene si zadovážil a prechovával drogu a už bol za taký čin odsúdený), ktorého sa dopustil tak, že hoci už bol za zločin podľa § 172 ods. 1 Trestného zákona v roku 2013 odsúdený, 4. novembra 2015 mal pri sebe injekčnú striekačku, ktorá obsahovala 3 342 mg kryštalického materiálu, z ktorých 1 728 mg bol absolútny metamfetamín, čo zodpovedalo 43 bežným jednotlivým dávkam drogy. Pri určení výmery trestu okresný súd vychádzal z toho, že sťažovateľ už bol za zločin podľa § 172 ods. 1 Trestného zákona v roku 2013 odsúdený, čo posúdil ako priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m) Trestného zákona, a preto podľa § 38 ods. 4 Trestného zákona vzhľadom na prevažujúci pomer priťažujúcich okolností zvýšil dolnú hranicu trestnej sadzby o jednu tretinu z 10 rokov na 11 rokov a 8 mesiacov. Vzhľadom na hornú hranicu trestnej sadzby 15 rokov okresný súd sťažovateľovi uložil trest odňatia slobody na 12 rokov.

3. Proti odsudzujúcemu rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Namietol právne posúdenie skutku, keď obžaloba bola podaná za prechovávanie drog pre vlastnú potrebu a bola v nej uvedená aj peňažná hodnota drogy, no v rozsudku len počet bežných dávok drogy. Ďalej namietol, že jediný voči nemu usvedčujúci dôkaz bol získaný protizákonne, keď bol nezákonne donútený predložiť injekčnú striekačku, na základe čoho došlo k jeho obvineniu. Podľa sťažovateľa dvaja policajti ho najprv vyzvali, aby vydal veci pochádzajúce z trestnej činnosti, ktoré nekonkretizovali, pričom ho nepoučili, že veci vydať nemusí. Namietol, že zápisnica o vydaní veci nebola vyhotovená na mieste a že jej obsah je sporný a nezrozumiteľný. Krajský súd ústavnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom zrušil rozsudok okresného súdu v celom rozsahu, no rozhodol rovnako ako okresný súd len s tým, že v opise skutku množstvo drogy nevyjadril v počte bežných dávok, ale v peňažnej hodnote na trhu (150,39 eur).

4. Krajský súd považoval skutok za preukázaný na základe toho, že sťažovateľ drogu vydal dvom policajtom a z ich výpovedí ako svedkov na hlavnom pojednávaní vyplynulo, že na mieste známom distribúciou drog vykonávali pátraciu činnosť, pričom spozorovali sťažovateľa, o ktorom vedeli, že predáva drogy. Preto ho podľa § 89 Trestného poriadku po zákonomnom poučení vyzvali na vydanie veci pochádzajúcej z možnej trestnej činnosti, na čo im sťažovateľ vydal injekčnú striekačku. Túto skutočnosť považoval krajský súd za preukázanú aj napriek tomu, že zápisnica o tomto úkone bola vyhotovená až po úkone, čo bolo odôvodnené § 58 Trestného poriadku, ktorý takýto postup umožňuje, a na tomto závere nemení nič ani to, že policajti okrem zápisnice vypracovali o úkone úradné záznamy, ktoré nemali byť na hlavnom pojednávaní vykonané ako dôkaz. Výpovede policajtov ako svedkov považoval krajský súd za rozhodujúce aj vo vzťahu k nedostatkom zápisnice o vydaní veci a odmietol ich použiť ako dôkaz v tej časti, v ktorej opisovali komunikáciu so sťažovateľom v čase pred vznesením obvinenia. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, že nebolo potrebné vykonať konfrontácie svedkov navrhované sťažovateľom, keďže títo z miesta skutku odišli ešte predtým, ako sťažovateľ vydal policajtom injekčnú striekačku.

5. Krajský súd nepovažoval za správne, že množstvo drogy bolo na rozdiel od obžaloby vyjadrené jej celkovou hmotnosťou, hmotnosťou účinnej látky a počtom bežných jednotlivých dávok drogy. Poukázal, že obvykle jednorazová dávka je právny pojem podľa § 135 Trestného zákona, podľa ktorého prechovávaním drogy pre vlastnú potrebu sa rozumie mať neoprávnené v držbe po akúkoľvek dobu drogu v množstve, ktoré zodpovedá najviac trojnásobku (desaťnásobku vo väčšom množstve) obvykle jednorazovej dávky pre osobnú spotrebu, a teda ide o interpretačné ustanovenie vo vzťahu k privilegovanej skutkovej podstate stíhaného trestného činu podľa § 171 Trestného zákona. Preto je nesprávne v tomto prípade objektívnu stránku vyjadrovať počtom obvykle jednorazovej dávky, ale správne hmotnosťou drogy s určením hmotnosti účinnej látky a jej ceny. Krajský súd poznamenal, že táto úvaha vychádza z praxe súdnych rozhodnutí, pričom už v prvostupňovom konaní bolo zistené, že gram metamfetamínu sa v štvrtom štvrtroku 2015 v Trnavskom kraji predával za 45 eur.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku, ktoré ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením najvyšší súd podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku pre neexistenciu dovolacích dôvodov odmietol.

7. K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom) sťažovateľ uviedol, že krajský súd upravil v skutkovej vete celkovú hodnotu zaistenej drogy, čím dotvoril objektívnu stránku trestného činu, a to spôsobom, na ktorý nemohol reagovať. K tomu najvyšší súd uviedol, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok na plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu tým, že sťažovateľ v konaní toto právo uplatňovať mohol. Sťažovateľ bol oboznámeným na hlavnom pojednávaní konfrontovaný s odborným vyjadrením, z ktorého vyplynula peňažná hodnota zaistenej drogy, no nijak ho nenamietal. Rovnako z toho nemožno vyvodiť porušenie zásady zákazu zmeny k horšiemu, keďže šlo len o doplnenie skutkových zistení pri zachovaní totožnosti skutku bez zmeny rozsahu a závažnosti trestnej činnosti a bez zmeny uloženého trestu.

8. K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (založenie rozhodnutia na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom) sťažovateľ uviedol, že policajti najprv postupovali podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Policajnom zbore“), hoci mali postupovať podľa Trestného poriadku a najprv ho poučiť o tom, že k priznaniu nikoho nemožno nútiť, pričom zo zápisnice o vydaní veci nemožno ustáliť, kedy bola vyhotovená, a ani to, či bol skutočne vyzvaný podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku. Dôkaz proti nemu bol dosiahnutý nezákonným donútením, keď policajti splnenie povinnosti vydať injekčnú striekačku vynucovali pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty. K tomu uviedol, že trestné konanie bolo začaté neodkladným a neopakovateľným úkonom a vydanie veci takýmto úkonom nie je. Okrem toho namietal, že sa treba vysporiadať s tým, či vyzvanie podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku a jeho zadržanie podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku vykonal príslušný policajt podľa § 10 ods. 8 a 10 Trestného poriadku. Poukázal na to, že policajti boli vypočutí ako svedkovia, čo je nezlučiteľné s ich postavením orgánu činného v trestnom konaní, čo platí o to viac, že podľa § 129 ods. 1 Trestného poriadku neboli ako policajti zbavení mlčanlivosti. K tomu najvyšší súd uviedol, že policajt sťažovateľa nenútil na vydanie veci, ale ho vyzval na dobrovoľné vydanie veci podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku. Najvyšší súd poukázal na to, že výzva na vydanie veci nie je rozhodnutím, ale

ústnym opatrením, ktorého vykonanie je zrejmé zo zápisnice o vydaní veci a zápisnice o zadržaní a trestné stíhanie možno zákonne začať vykonaním zaist'ovacieho, neodkladného a neopakovateľného úkonu, ktorým je aj výzva na vydanie veci podľa § 89 Trestného poriadku. K námietke nepríslušnosti policajta najvyšší súd odkázal na § 200 ods. 5 Trestného poriadku. Nebola akceptovaná námietka sťažovateľa, že policajta nemožno vypočúvať ako svedka, keďže povinnosť svedčiť podľa § 127 ods. 1 Trestného poriadku sa vzťahuje aj na zakročujúceho policajta. Napokon k nemožnosti výsluchu policajta bez zbavenia mlčanlivosti odkázal na § 80 ods. 1 zákona o Policajnom zbore a účel mlčanlivosti, ktorá nebráni výsluchu policajta ako svedka (uznesenie ústavného súdu č. k. II ÚS 175/2020 z 28. apríla 2020).

9. K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (nesprávne právne posúdenie skutku, nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia) sťažovateľ uviedol, že je neprípustné formulovať skutkovú vetu spôsobom, že vo výsledku obsahuje všetky zákonné znaky skutkovej podstaty, ale je nepreskúmateľná v tom, akým konkrétnym konaním a za akých konkrétnych okolností malo dôjsť k spáchaniu trestného činu. Podľa sťažovateľa skutková veta obsahuje neurčité pojmy o presne nezistenom čase, mieste a osobe, od ktorej si mal drogy zadovážiť. Sťažovateľ namietol, že rovnaká okolnosť, jeho predchádzajúce odsúdenie za trestný čin, ktorá bola súčasťou opisu skutku, za ktorý bol v prejednávanej veci odsúdený, bola posúdená aj ako prít'azujúca okolnosť, hoci podľa § 38 ods. 1 Trestného zákona nie je možné prihliadať na takú okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, keďže ide o dvojité pričítanie tej istej okolnosti, čím dochádza k porušeniu zásady nie dvakrát o tom istom. K tomu najvyšší súd uviedol, že nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu, prípadne zániku trestnosti, resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného, súhrnného a spoločného trestu a podobne. V tejto súvislosti pripomenul, že má zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutkového stavu a v rámci toho vyslovovať iné skutkové závery ako okresný a krajský súd. Citoval z rozhodnutia R 18/2015, podľa ktorého otázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich a prít'azujúcich okolností, je otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmavania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania podaného obvineným. S poukazom na uvedené potom skonštatoval, že použitie prít'azujúcej okolnosti podľa § 37 Trestného zákona v prípade sťažovateľa nenaplnia ním označený dovolací dôvod.

10. Nad rámec nevyhnutného v súvislosti so sťažovateľom namietanou výškou trestu sa najvyšší súd vyjadril k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku (bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin neprípúšťa), hoci ho sťažovateľ v dovolaní výslovne neoznačil. Len z tohto dôvodu výrok o treste možno napadnúť z hmotnoprávnej pozície, pokiaľ nejde o situáciu, že tento nemôže obstáť v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine. V kontexte vzájomného vzťahu dovolacích dôvodov podľa písm. h) a i) môže byť výrok o treste napadnutý len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu [písm. h)], okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucich sa na rozhodovanie o treste, a neoznačenia tohto dovolacieho dôvodu sťažovateľom, najvyšší súd uviedol, že sa týmto dovolacím dôvodom nemôže zaoberať. Avšak aj napriek tomu v teoretickej rovine rozoberal, v akých alternatívach môže dôjsť k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu, a následne zhrnul, z akých dôvodov nedošlo k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu v sťažovateľovej veci.

11. S dovolacou námietkou sťažovateľa, že krajský súd nesprávne použil priťažujúcu okolnosť, sa najvyšší súd stotožnil, avšak ku kumulácii priťažujúcej okolnosti a okolnosti podmieňujúcej použitie vyššej trestnej sadzby sumarizoval, že aplikácia duplicitného použitia tej istej okolnosti nemala dopad na skutočnosť, že by bol konečný trest sťažovateľovi uložený mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, t. j. bol mu uložený trest odňatia slobody na 12 rokov v zákonom ustanovenej trestnej sadzbe 10 až 15 rokov podľa § 172 ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Posudzovanie správnosti aplikácie priťažujúcej okolnosti nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

III.

12. Porušenie práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a b) dohovoru a čl. 50 ods. 3 ústavy, podľa ktorých obvinený má právo byť podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia a má mať primeraný čas a možnosť na prípravu obhajoby, sťažovateľ identifikuje v tom, že krajský súd vyjadrením hodnoty zaistenej drogy sumou, za ktorú sa v mieste a v čase spáchania skutku predávala, keď v rozsudku okresného súdu bolo množstvo drogy vyjadrené jednak hmotnosťou, hmotnosťou účinnej látky a množstvom obvykle jednorazových dávok drogy, dotvoril objektívnu stránku trestného činu. V tejto súvislosti podľa sťažovateľa došlo na základe jeho odvolania k porušeniu zákazu zmeny k horšiemu, keď jeho skutok bol popísaný tak, aby naplnil znaky skutkovej podstaty, hoci tak, ako bol popísaný v rozsudku okresného súdu, tieto znaky nenaplnil.

13. Namietané porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 46, 47 ods. 1, čl. 50 ods. 4 ústavy sťažovateľ vidí v tom, že rozhodnutie vychádza z dôkazov, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Sťažovateľ následne rovnako ako v dovolaní poukazuje na okolnosti, za ktorých došlo k vydaniu drogy, keď tvrdí, že nebol poučený podľa § 89 ods. 1 Trestného poriadku, že možno ustáliť, že policajti boli vyslaní s konkrétnym podozrením voči nemu, no trestné konanie začalo až vykonaním neodkladného a neopakovateľného úkonu, vydaním veci, a je nepochybné, že policajti najprv postupovali podľa zákona o Policajnom zbore. V jeho prípade došlo ku kumulácii postupov podľa zákona o Policajnom zbore a Trestného poriadku, čomu nasvedčuje i to, že ho policajti spoznali ešte pred zisťovaním jeho totožnosti. Podľa sťažovateľa už pred vydaním veci mu malo byť vzhľadom na podozrenia vznesené obvinenie a toto pochybenie je porušením práva na obhajobu s tým, že vydanie veci nie je neodkladný a neopakovateľný úkon, keďže ide o úkon realizovaný zo strany podozrivého, a nie zo strany polície. Podľa sťažovateľa bol donútený poskytnúť dôkaz proti sebe, čo je podľa čl. 47 ods. 1 a čl. 50 ods. 4 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru neprípustné.

14. Sťažovateľ rovnako ako v dovolaní poukazuje na porušenie zásady nie dvakrát za to isté tým, že rovnaká skutočnosť bola posúdená nielen ako znak kvalifikovanej skutkovej podstaty, ale aj ako priťažujúca okolnosť. Hoci porušenie tejto zásady skonštatoval najvyšší súd, jeho dovolaniu nevyhovelo. Sťažovateľ najvyššiemu súdu vytyka, že napriek konštatovaniu nezákonnosti mu bol uložený vyšší trest.

15. Napokon sťažovateľ namieta to, že krajský a najvyšší súd svoje rozhodnutia riadne neodôvodnili, keď sa nevyrovnali s obhajobou, čo viedlo k porušeniu zásady nie dvakrát za to isté a zásady zákazu zmeny k horšiemu. Napadnuté rozhodnutia podľa sťažovateľa nenapĺňajú požiadavky na zákonné odôvodnenie, pretože nereagujú na podstatné a konkrétne formulované

argumenty. Preto je nutné takéto nekonanie súdov hodnotiť ako porušenie jeho práva na dostatočnú jasnosť dôvodov, na ktorých sú tieto rozhodnutia založené. Len tak môže účelne uplatňovať existujúce opravné prostriedky. Porušenie tohto práva je teda zásadným porušením práva na obhajobu, ktoré predstavuje dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

16. Krajský súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti všeobecne k jednotlivým dôvodom ústavnej sťažnosti poukázal na jeho odôvodnenie rozhodnutia a na odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu. Najvyšší súd sa k sťažnostným námietkam vyjadril totožne ako k dovolacím námietkam v napadnutom uznesení.

IV.

17. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takéto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

18. Najvyšší súd v ústavnej sťažnosťou namietanom uznesení skonštatoval, že krajský súd porušil zásadu nie dvakrát za to isté tým, že rovnakú okolnosť posúdil nielen ako znak kvalifikovanej skutkovej podstaty, ale aj ako priťažujúcu okolnosť. Toto zistenie však nezhliadol ako dôvod na vyhovie dovolaniu sťažovateľa s tým, že sa k nemu vyjadril „nad rámec nevyhnutného“ k sťažovateľovi nenamietanému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. K tomu treba uviesť, že dovolanie musí byť vyjadrené označením konkrétnych pochybení dovolaním napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktoré mu predchádzalo. Toto určenie vytvára predmet prieskumu dovolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 Trestného poriadku. Nedostatok pomenovania dôvodu dovolania jeho podriadením pod niektoré z ustanovení podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku je dôvodom odmietnutia dovolania podľa § 382 písm. e) Trestného poriadku. Takýmto označením však nie je dovolací súd viazaný. Preto, pokiaľ chyba vytýkaná dovolaním je aj chybou rozhodnutia alebo jemu predchádzajúceho konania, pričom táto chyba zároveň spĺňa znaky zákonného dovolacieho dôvodu, označí tento dôvod dovolací súd vo svojom rozhodnutí bez ohľadu na jeho označenie v dovolaní. Preto aj napriek úvodnému konštatovaniu najvyššieho súdu nebol jeho postup preskúmania existencie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku v nadväznosti na sťažovateľom vecne špecifikované porušenie zásady zákazu dvakrát za to isté nad rámec nevyhnutného.

19. Pokiaľ ide o názor najvyššieho súdu, že výrok o treste možno z hmotnoprávnej pozície napadnúť len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku (s výnimkou prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viazucich sa na rozhodovanie o treste), je potrebné zohľadniť, že tento záver bol prijatý v súvislosti

s rozhodovaním o tom, či nepoužitie ustanovení o mimoriadnom znížení trestu podľa § 39 Trestného zákona napĺňa dovolací dôvod o nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Preto nemožno vo veci sťažovateľa argumentovať týmito právnymi závermi, keďže mimoriadne zníženie trestu je na fakultatívnej úvahe súdu. Naproti tomu podľa § 38 ods. 2 Trestného zákona musí súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery obligatórne prihliadnúť na pomer priťažujúcich a poľahčujúcich okolností. Práve z dôvodu, že ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu nie sú kogentnej povahy, bolo vylúčené ich subsumovanie pod dovolací dôvod o nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

20. Interpretáciu najvyššieho súdu o dovolacom dôvode podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku v časti o nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia nemožno považovať za ústavne konformnú, keďže i pri zjavnom zistení nesprávneho právneho posúdenia krajským súdom viedla k odmietnutiu dovolania sťažovateľa. Najvyšší súd sám uviedol, že výrok o treste môže byť napadnutý len prostredníctvom dovolacieho súdu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucich sa na rozhodovanie o treste. Zjavne však opomenul zohľadniť, že § 38 ods. 1 Trestného zákona je ustanovením kogentnej povahy, ktoré nebolo na skutok sťažovateľa aplikované krajským súdom v súvislosti s ukladaním trestu. Vychádzajúc z názoru najvyššieho súdu, potom sťažovateľom vytýkané pochybenie malo byť podriadené pod všeobecný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

21. Najvyšší súd, citujúc z rozhodnutia R 18/2015, vylúčil z dovolacieho prieskumu otázku zohľadnenia poľahčujúcich a priťažujúcich okolností, hoci práve v tomto rozhodnutí dospel k záveru, podľa ktorého ak súd vo výroku napadnutého rozhodnutia konštatuje danosť niektorej takejto okolnosti, či už poľahčujúcej alebo priťažujúcej, ale v rozpore s tým ju nezoberie do úvahy pri ukladaní trestu, tak ako to ustanovuje § 38 ods. 2 až 4 Trestného zákona, ide o skutočnosť, ktorá za splnenia podmienky uvedenej v § 371 ods. 5 Trestného poriadku môže znamenať naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Toto východisko je aplikovateľné aj na vec sťažovateľa, keďže krajský súd vo výroku rozhodnutia konštatoval okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby a zároveň ju zohľadnil ako priťažujúcu okolnosť.

22. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vylúčil preskúmanie správnosti akéhokolvek modifikovania trestných sadzieb podľa § 38 Trestného zákona, čo nemožno považovať za ústavne udržateľné. Je úlohou najvyššieho súdu naprávať právne omyly súdov nižších stupňov, spočívajúcich v nesprávnej aplikácii hmotnoprávnych ustanovení kogentnej povahy, dokonca v tak dôležitej otázke, akou je určenie výšky trestu odňatia slobody pri nespochybnenej existencii poľahčujúcich a priťažujúcich okolností. Tým, že najvyšší súd pri rozhodnutí o dovolaní sťažovateľa takto nepostupoval, došlo namietaným uznesením najvyššieho súdu k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keď dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nebol interpretovaný ústavne nekonformným spôsobom. Preto bolo ústavnej sťažnosti v rozsahu tejto námietky sťažovateľa voči uzneseniu najvyššieho súdu vyhovené a toto uznesenie bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy zrušené s tým, že vec sa vracia na ďalšie konanie.

23. Sťažovateľ požiadal o finančné zadost'učinenie 10 000 eur. Priznanie finančnej kompenzácie prichádza do úvahy vo výnimočných prípadoch, predovšetkým tam, kde porušené základné právo nie je možné zhojiť iným spôsobom, alebo v prípadoch silnej intenzity zásahu, keď samotné konštatovanie porušenia sa nejaví ako dostatočná kompenzácia. V posudzovanom prípade však náprava možná je, a to opätovným rozhodnutím vo veci dovolania sťažovateľa. Preto návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia nebolo vyhovené.

V.

24. Čo sa týka ostatných námietok sťažovateľa, ktorými namietal porušenie svojich základných práva či už rozsudkom krajského súdu alebo uznesením najvyššieho súdu, treba uviesť, že ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou (III. ÚS 391/09). Ústavný súd preskúmava len to, či zákony neboli vyložené spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli význam a účel zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 2867/14, bod 119).

25. Sťažnostnou námietkou o nezákonnosti vykonaných dôkazov sa najvyšší súd vysporiadal spôsobom, v ktorom nemožno identifikovať pochybenie, ktoré by odôvodňovalo porušenie základných práv sťažovateľa. Najvyšší súd vychádzal z toho, že k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu dochádza vtedy, ak je odsúdenie páchatel'a založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, K tomu však vo veci sťažovateľa nedošlo. O dobrovoľnosti vydania drog sťažovateľom a riadnom poučení o možnosti odmietnuť vydať vec svedčí nielen zápisnica o zadržaní sťažovateľa a zápisnica o vydaní veci podpísaná sťažovateľom, ale aj okresným súdom vykonané výsluchy policajtov. Najvyšší súd tiež uviedol, z akých dôvodov nebolo možné vyhovieť námietke o nezákonnosti postupu pri začatí trestného stíhania, námietke o nepríslušnosti policajta, o nemožnosti vypočúvať policajta v postavení svedka a o potrebe zbavenia povinnosti mlčanlivosti pred výsluchom policajta ako svedka. Najvyšší súd sa ústavne súladným spôsobom vyjadril ku všetkým dovolacím námietkam sťažovateľa, ktoré sú totožné s jeho sťažnostnými námietkami. Hodnotením dokazovania, v ktorom nemožno identifikovať prvky zjavného skutkového omylu, bolo ustálené, že sťažovateľ drogy policajtom vydal dobrovoľne a po predchádzajúcom poučení. Preto nemožno dospieť k záveru o porušení základných práv sťažovateľa podľa čl. 47 ods. 1 a čl. 50 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

26. Námietkou sťažovateľa o porušení zákazu zmeny k horšiemu zmenou vyjadrenia množstva zaistenej drogy sa ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal najvyšší súd. Najvyšší súd

dospel k záveru, že totožnosť skutku bola zachovaná, keďže nedošlo k zmene rozsahu a ani závažnosti trestnej činnosti, zo spáchania ktorej bol sťažovateľ pôvodne uznaný za vinného rozsudkom okresného súdu. Vypustením počtu obvykle jednorazových dávok a nahradením ho peňažnou hodnotou zaistenej drogy nedošlo k takej zmene objektívnej stránky trestného činu, z ktorej by bolo možno vyvodit' porušenie osobitných práv obvineného podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a b) dohovoru a čl. 50 ods. 3 ústavy, ktorých podstatou je zabezpečenie práva obvineného na efektívnu obhajobu. Celkové množstvo zaistenej drogy a čisté množstvo účinnej látky zostali nezmenené a nesporné, pričom od začiatku trestného konania bol skutok kvalifikovaný podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona. Sťažovateľ nielen množstvo, ale ani hodnotu drogy, ktoré mu boli známe, v priebehu trestného konania nenamietal a rovnako sa nedomáhal toho, aby bol jeho skutok posúdený podľa § 171 Trestného zákona, keď by zistenie počtu obvykle jednorazových dávok a jeho vyjadrenia v opise skutku mohlo byť rozhodujúce. Oboznámenie sťažovateľa so skutkom, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie, a pre ktoré bola neskôr podaná obžaloba, ako aj právna kvalifikácia tohto skutku bola dostatočná na to, aby bolo sťažovateľovi zrejmé, z čoho a z akých právnych dôvodov je obvinený tak, aby sa vznesenému obvineniu mohol efektívne a v primeranom čase brániť.

27. Vychádzajúc z uvedeného, nebolo ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyhovené vo vzťahu k uznesenie najvyššieho súdu z dôvodov porušenia jeho základných práv podľa čl. 47 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 a 4 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) a b) dohovoru.

VI.

28. Proti ústavnou sťažnosťou namietanému rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie, v ktorom sformuloval právne otázky, od ktorých záviselo rozhodnutie krajského súdu, pričom najvyšší súd sa týmito jeho námietkami zaoberal a rozhodol o nich. Vo svojom rozhodnutí sa mal vysporiadať aj s nesprávnosťou rozhodnutia krajského súdu sčasti nesprávneho posúdenia priťažujúcej okolnosti. Zrušením uznesenia najvyššieho súdu sa vytvára priestor, v ktorom najvyšší súd môže poskytnúť ochranu základných práv sťažovateľa rozsudkom krajského súdu. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu preto vylučuje právomoc ústavného súdu a z tohto dôvodu bola ústavná sťažnosť v rozsahu proti rozsudku krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), hoc aj v náleze odmietnutá. Podľa § 56 ods. 2 úvodnej vety zákona o ústavnom súde je odmietnutie v rámci predbežného prerokovania len možnosťou, a preto aj po prijatí veci na ďalšie konanie je možné návrh odmietnuť. Prijatie veci na ďalšie konanie nezakladá prekážku rozhodnutej veci v časti splnenia procesných podmienok (III. ÚS 231/2020, III. ÚS 167/2021).

VII.

29. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2021 je 181,17 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za dva úkony právnej služby

(prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87 eur) predstavuje 384,08 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu